

17.06.2025

Vuoden 2026 talousarvion laadintaohjeet

Kunnanhallitus 17.06.2025

143/02.02.00/2025

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Talousarvion ja -suunnitelman valmistelusta, rakenteesta ja sisällöstä sekä sen hyväksymisestä, muuttamisesta ja sitovuudesta säädetään kuntalain 110 pykälässä seuraavasti:

"Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvion valmistelusta vastaa kunnanhallitus sekä kukin toimielin omalla tehtäväalueellaan. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Talousarvioon tulee ottaa toiminnallisten tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä tulee osoittaa, miten rahoitustarve muutoin katetaan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tässä määrääjassa tulee kattaa myös talousarvion laadintavuonna tai sen jälkeen kertynyt alijäämä.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Talousarvion valmistelusta vastaa kunnanhallitus sekä kukin toimielin omalla tehtäväalueellaan. Kunnanhallituksen tulee antaa ohjeet vuoden 2026 talousarvion ja taloussuunnitelman 2027–2028 laadinnasta.

Talousarviossa asetettavat toiminnalliset tavoitteet

Vuoden 2026 talousarvio laaditaan valtuuston 15.12.2022 / 70 § hyväksymän vuosien 2023–2026 kuntastrategian sekä strategiaa täydentävän tavoite- ja toimenpideohjelman mukaisesti. Strategian neljä pääteemaa ovat väestön viihtyvyys, työllisyys ja elinvoimaisuus, osaava ja hyvinvoiva henkilöstö sekä tasapainoinen talous.

17.06.2025

Toiminnalliset tavoitteet tulee laatia siten, että ne perustuvat kuntastrategian pääteemoihin sekä tavoite- ja toimenpideoiosissa esitettyihin tavoitteisiin. Tavoitteiden olla konkreettisia, mitattavia ja tuloksia aikaansaavia.

Yksi strategian pääteemoista on tasapainoinen talous. Valtuusto on 8.6.2023 / 26 § hyväksynyt talouden tasapainotusohjelman vuosille 2023-2026. Kunnanhallitus on 28.5.2024/ 92 § ja 98 § päättänyt toiminnallisista järjestelyistä henkilöstömenojen vähentämiseksi. Toimielinten tulee laatia talousarvioesityksensä edellä mainituissa päätöksissä asetettujen tavoitteiden ja periaatteiden mukaisesti.

Talousarvion laatimistaso ja sitovuus

Käyttötalouden määrärahojen osalta talousarvion sitova taso valtuustoon nähden on tulosalue. Verorahoituksen osalta sitovuustasona on sekä verotulojen ja valtionosuuksien yhteismäärä. Investointiosan osalta sitovuustaso valtuustoon on hankekohtainen.

Taloudelliset lähtökohdat vuodelle 2026

Pomarkun kunnan tilinpäätös vuodelta 2024 on 669 862 euroa alijäämäinen. Kertynyttä ylijäämää kunnan taseessa 31.12.2024 on 2 397 283 euroa. Vuoden 2025 muutettu talousarvio on 798 724 euroa alijäämäinen. Vuoden ensimmäisellä kolmanneksella toimintajäämän (nettomenot) kertymävauhti vastaa pääpiirteissään talousarviota.

Vuoden 2025 alussa voimaan tullut TE-uudistus lisää työllistämisen toimintamenoja ja työttömyysetukuluja myös vuonna 2026. Nettomenojen kasvupainetta aiheuttavat lisäksi muun muassa hyvinvointialueen vuokraamien tilojen muutokset ja vuokrien tarkistukset.

Kunta-alan voimassa olevat työehtosopimukset päättyivät keväällä 2025. Uuden sopimuskauden 1.5–2025-29.2.2028 korotukset ovat yhteensä 7,37 %. Talousarvion 2026 raamituksessa palkkojen osalta varaudutaan 4,4 %:n kasvuun. Nykyisellä henkilöstöresurssilla henkilöstömenot kasvavat vuonna 2026 noin 130 000 euroa vuoden 2025 talousarvioon nähden.

Vuoden 2026 kunnallisverotilitysten määräksi on Kuntaliiton verokehikossa arvioitu noin 3 973 000 euroa, mikä on noin 209 000 euroa enemmän vuoden 2025 kertymäarvioon nähden. Yhteisöveron ja kiinteistöveron ennustetut kertymät kasvavat hienoisesti vuoden 2025 ennusteen tasosta. Verokehikon mukainen arvio tilivuodelle 2026 kirjattavista verotuloista yhteensä on noin 5 041 000 euroa. Verokehikon ennusteen mukaan verotulot kasvavat noin 251 000 euroa vuodesta 2025.

Kuntaliiton ja valtiovarainministeriön alustavissa laskelmissa vuoden 2026 valtionosuuksien enimmäismääräksi on arvioitu 1 745 000 euroa. Laskelmien perusteella valtionosuuksien ennakoitu määrä vuoden 2025 talousarvioon nähden on 5 000 euroa pienempi.

Edellä mainittujen ennakkotietojen perusteella Pomarkun kunnan verorahoitus (verotulot ja valtionosuudet) vuonna 2026 olisi maksimissaan yhteensä noin 6 786 000 euroa eli noin 326 000 euroa enemmän kuin vuoden 2025 talousarviossa.

17.06.2025

Talousarvion raamitus

Vuoden 2026 talousarvioesitys laaditaan siitä lähtökohdasta, että kunnan järjestämisvastuulle kuuluvien tehtävien nykyinen palvelutaso pystytään säilyttämään. Uusia menokehitystä lisääviä toimintoja ei voida käynnistää muutoin kuin pakottavista syistä.

Toimielinten tulee talousarvioesityksissään arvioida suunnitelmavuosiin kohdistuvat merkittävät toiminnalliset muutokset ja huomioida niiden vaikutus kyseisten vuosien tulo- ja menomäärärahoihin.

Henkilöstöresurssin tarvetta tulee arvioida erittäin kriittisesti. Talousarvioesitykseen tulee sisällyttää perustelut henkilöstömuutosesityksille sekä muutosten taloudelliset vaikutukset talousarviovuodelle ja/tai suunnitelmavuosille.

Kaikista ei-välttämättömistä hankinnoista tulee pidättäytyä. Kustannuksia tulee jokaisella tasolla tarkastella huolellisesti ja pohtia, voidaanko palvelut järjestää jatkossa nykyistä kustannustehokkaammalla tavalla.

Maksut ja taksat on tarkistettava ajan tasalle vastaamaan tuotantokustannuksia.

Kaikki yli 15 000 euron hankkeet (myös irtaimisto) budjetoidaan talousarvion investointiosaan. Lautakuntien tulee tehdä yksilöity ehdotus investointihankkeista ja toimittaa se tiedoksi tekniselle toimialalle, joka laatii yhdistelmän kaikista investoinneista jatkokäsittelyä varten.

Toimielinten tulee laatia talousarvioesityksensä esityslistan liitteenä olevan toimintakatekehysten sisällä. Kehysten mukaan vuoden 2026 talousarvio muodostuu 400 000 euroa alijäämäiseksi. Kunnanhallitus arvioi elokuussa viimeisimpien verorahoitusennusteiden sekä vuoden 2025 talouden toteumatietojen perusteella tarvetta päivittää talousarviokehystä ja täydentää lautakunnille annettua ohjeistusta.

Toimialojen tulee antaa esityksensä vuoden 2026 talousarvioksi ja taloussuunnitelmaksi vuosille 2026 - 2028 viimeistään 26.9.2025 mennessä. Hallintotoimi antaa talousarvion laadintaa varten esihenkilöille erillisen toimintaohjeistuksen elokuussa.

Vuoden 2026 talousarvion alustava käsittelyaikataulu on seuraava:

26.9.2025	Lautakuntien talousarvioesitykset
vko 42	Valtuuston talousarvioseminaari
13.11.2025	Valtuusto päättää vuoden 2026 veroprosenteista
18.11.2025	TA 2026, 1. käsittely kunnanhallituksessa
25.11.2025	TA 2026, 2. käsittely kunnanhallituksessa
2.12.2025	Kunnanhallituksen talousarvioesitys valtuustolle
11.12.2025	Valtuusto käsittelee vuoden 2026 talousarvion

Esityslistan liitteenä on vuoden 2026 talousarvion alustava talousarviokehys toimielimittäin sekä kehysten mukainen tuloslaskelma vuodelle 2026.

17.06.2025

Valmistelija Mikko Airaksinen

Esittelijä kunnanjohtaja Mikko Airaksinen

Päätösehdotus Kunnanhallitus päättää

- vahvistaa vuoden 2026 talousarvion valmistelun pohjaksi käyttötalouden toimintakatekehityksen esityslistan liitteen mukaisesti. Kehys on sitova toimielintasolla.

- antaa toimielimille selostusosassa esitetyn mukaiset laadintaohjeet vuoden 2026 talousarviovalmisteluun. Toimielinten tulee antaa esityksensä vuoden 2026 talousarvioksi ja vuosien 2026-2028 taloussuunnitelmaksi 26.9.2025 mennessä.

- täydentää ohjeistusta tarvittaessa syksyllä viimeisimpien verorahoitusennusteiden sekä vuoden 2025 talouden toteumatietojen perusteella.

Päätös

Täytäntöönpano

sivistys- ja hyvinvointijohtaja
rehtori
rehtori
tekninen johtaja
ruokapalvelupäällikkö
siivoustyönohjaaja
sivistystoimen toimialasihteeri
tekninen toimen toimialasihteeri
taloussuunnittelija-isännöitsijä
kunnanjohtaja
hallintopäällikkö